

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm
a.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för juridik
Camilla Larsson

Datum

2020-10-12

Vårt ärendenummer

03057-2020

Ert ärendenummer

A2020/01490/ARM

Remittering av betänkandet Ökad trygghet för visselblåsare (SOU 2020:38)

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten

- tillstyrker förslaget att inrätta interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning (se kommentar under rubriken *7 Interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning*),
- avstyrker förslaget att det ska utses flera behöriga myndigheter för att hantera rapporter om överträdelser inom direktivets tillämpningsområde (se kommentar under rubriken *8.7 Det ska endast utses behöriga myndigheter för överträdelser inom direktivets tillämpningsområde*),
- tillstyrker förslaget att de personer som utses som behöriga att hantera externa rapporteringskanaler och förfaranden på den behöriga myndighetens vägnar ska vara oberoende och självständiga i förhållande till övriga delar av myndigheten (se kommentar under rubriken *8.10 Vilka ska hantera de externa rapporteringskanalerna och förfarandena på den behöriga myndighetens vägnar?*),
- avstyrker utredningens förslag om att sekretess endast ska gälla hos myndigheter som är skyldiga att ha interna eller externa rapporteringskanaler (se kommentar under rubriken *9.2.1 Sekretess ska gälla för uppgifter genom vilka en person kan identifieras i ett uppföljningsärende*),
- föreslår att det förtydligas att 11 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OSL, är tillämplig även i de fall en tillsynsmyndighet inte utövar tillsyn över annan myndighet (se kommentar under rubriken *9.2.6 Överföring av sekretess vid extern rapportering*),
- föreslår att det förtydligas om artikel 33 dataskyddsförordningen är tillämplig vid överlämnande av rapporter med personuppgifter från en

obehörig myndighet till en behörig myndighet (se kommentar under rubriken *10.5.10 överlämnande av rapporter med personuppgifter från en obehörig myndighet till en behörig myndighet*),

- föreslår att det förtydligas att myndigheters arkiv ska enligt arkivlagen bevaras, hållas ordnade och vårdas så att bevarandemålen uppfylls (se kommentar under rubriken *10.5.14 Gallring av personuppgifter*),
- avstyrker förslaget att skriftliga rapporter och dokumentation ska gallras när uppgifterna i rapporterna eller dokumentationen inte längre är nödvändiga, dock senast två år efter det att ett uppföljningsärende har avslutats (se kommentar under rubriken *11.6 Dokumentation av rapportering ska gallras*).

Folkhälsomyndighetens kommentarer

7 Interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning

Folkhälsomyndigheten ser positivt på införandet av kanaler för intern visseblåsning. Det ligger i linje med den statliga värdegrunden och bidrar till att skapa en förvaltning som är effektiv, rättssäker och fri från korruption och maktmissbruk.

8.7 Det ska endast utses behöriga myndigheter för överträdelser inom direktivets tillämpningsområde

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget att det ska utses flera behöriga myndigheter för att hantera rapporter om överträdelser inom direktivets tillämpningsområde.

Visseblåsardirektivet utesluter inte möjligheten för medlemsstaterna att utse en enda behörig myndighet som har till uppgift att ta emot externa rapporter om missförhållanden, oavsett vilka överträdelser det är frågan om. Enligt utredningens förslag måste varje behörig myndighet bland annat sätta upp och kontinuerligt upprätthålla rutiner för att ta emot extern rapportering, ha ett krypterat och lösenordskyddat system för inlämnande av uppgifter, kunna vidareförmedla den externa rapporten till behörig myndighet ifall informationen inte kommer in till den rätta myndigheten, ge möjligheten för den som anmäler att vara anonym m.m. Med andra ord måste flera myndigheter avsätta resurser och kompetens för genomförande av samma uppgifter istället för att detta skulle kunna göras på en myndighet. Folkhälsomyndigheten ifrågasätter därför om förslaget om att utse flera behöriga myndigheter för att hantera rapporter om överträdelser inom direktivets tillämpningsområde är ändamålsenligt. En central visseblåsarmyndighet skulle dessutom kunna utgöra den tvärssektoriella sammanhållande länken i myndighetsgemensamma frågor kring hantering av rapporter.

8.10 Vilka ska hantera de externa rapporteringskanalerna och förfarandena på den behöriga myndighetens vägnar?

Folkhälsomyndigheten delar bedömningen att de personer som utses som behöriga att hantera externa rapporteringskanaler och förfaranden på den behöriga myndighetens vägnar ska vara oberoende och självständiga i förhållande till övriga delar av myndigheten. Folkhälsomyndigheten vill dock framhålla att det kravet inte får tolkas så långtgående att det innebär att de personer som är utsedda som behöriga ska arbeta helt självständigt och oberoende till övrig verksamhet på myndigheten. Dessa personer måste i sitt arbete kunna få hjälp av andra funktioner på myndigheten t.ex. vid diarieföring, IT-stöd, juridiska frågeställningar osv. Dessutom bör de personer som utses som behöriga även kunna ha andra arbetsuppgifter inom myndigheten och kunna vara del av en annan organisatorisk enhet inom myndigheten än just den som hanterar externa rapporteringskanaler och förfaranden. Den föreslagna bestämmelsen om de personer som ska utses som behöriga kan därför behöva förtydligas på så sätt att de ska vara oberoende och självständiga i förhållande till övriga delar av myndigheten när de hanterar de arbetsuppgifter som rör den föreslagna lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

9.2.1 Sekretess ska gälla för uppgifter genom vilka en person kan identifieras i ett uppföljningsärende

Folkhälsomyndigheten avstyrker utredningens förslag om att sekretess endast ska gälla hos myndigheter som är skyldiga att ha interna eller externa rapporteringskanaler. Om en rapport om missförhållanden felaktigt inkommer till en myndighet som inte har krav på sig att ha rapporteringskanaler innebär det att uppgifter genom vilka enskilda personer kan identifieras saknar sekretesskydd. Enligt folkhälsomyndigheten innebär avsaknaden av sekretesskydd hos andra myndigheter en risk för att personer avstår från att rapportera missförhållanden i de fall de är osäkra på vilka myndigheter som är behöriga myndigheter. Rapportrande personer kan även riskera att utsättas för repressalier om identiteten blir känd. Folkhälsomyndigheten anser därför att sekretesskyddet även ska gälla hos andra myndigheter som inte har krav på att ha rapporteringskanaler.

9.2.6 Överföring av sekretess vid extern rapportering

Utredningen anser att de bestämmelser om sekretess som finns i OSL ger ett tillräckligt starkt skydd för identitetsuppgifter hos en mottagande myndighet och att det därför inte behövs någon ny bestämmelse om överföring av sekretess vid extern rapportering. Vid extern rapportering kommer uppgifter att behöva lämnas för tillsyn, antingen inom samma myndighet eller till annan tillsynsmyndighet. Utredningen utgår från att bestämmelsen om överföring av sekretess i 11 kap. 1 § OSL innebär att identitetsuppgifter kommer att skyddas hos en mottagande tillsynsmyndighet eller självständig tillsynsverksamhet inom myndigheten.

I förarbetena till sekretesslagen (13 kap.1 § sekretesslagen (1980:100) som motsvarar nuvarande 11 kap. 1 § OSL) framgår att bestämmelsen innebär att

sekretess hos en myndighet gäller också hos myndighet som utövar tillsyn eller verkställer revision hos den förstnämnda myndigheten och som i samband därmed får del av sekretessbelagda uppgifter (prop. 1979/80:2 s. 317). Av nämnda förarbeten samt praxis och doktrin kan utläsas att tillämpningen av 11 kap. 1 § OSL avser den situationen där en myndighet har en tillsynsfunktion över en annan myndighet. Om 11 kap. 1 § OSL inte kan tillämpas av en tillsynsmyndighet som har tillsyn över enskilda tillsynsobjekt kommer inte identitetsuppgifter att få samma skydd hos en mottagande tillsynsmyndighet eller självständig tillsynsverksamhet inom myndigheten. Folkhälsomyndigheten anser därför att det är viktigt att det tydliggörs om 11 kap. 1 § OSL är tillämplig även i de fall en tillsynsmyndighet inte utövar tillsyn över annan myndighet.

10.5.10 Överlämnande av rapporter med personuppgifter från en obehörig myndighet till en behörig myndighet

Utredningen bedömer att ett överlämnande av en rapport, som innehåller personuppgifter, från en obehörig myndighet till en behörig myndighet är ett utövande av den serviceskyldighet som följer av 6 § förvaltningslagen (2017:900) och därmed utgör ett allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen. Det behöver därför inte införas någon särskild personuppgiftsreglering för att möjliggöra ett sådant överlämnande. Utredningen behandlar inte frågan om den ovan beskrivna händelsen kan anses utgöra en personuppgiftsincident i dataskyddsförordningens mening (artikel 33).

Enligt artikel 33 dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvarige utan onödigt dröjsmål och, om så är möjligt, inte senare än 72 timmar efter att ha fått vetskap om den, anmäla personuppgiftsincidenten till den tillsynsmyndighet som är behörig i enlighet med artikel 55 dataskyddsförordningen, såvida det inte är osannolikt att personuppgiftsincidenten medför en risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Om anmälan till tillsynsmyndigheten inte görs inom 72 timmar ska den åtföljas av en motivering till förseningen.

Om rapporten innehåller känsliga personuppgifter kan det enligt artikel 33 dataskyddsförordningen inte uteslutas att incidenten medfört en risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Om en rapport kommer in till en myndighet som inte är behörig bör enligt Folkhälsomyndighetens mening den ovan beskrivna händelsen uppfylla dataskyddsförordningens definition på en personuppgiftsincident (en säkerhetsincident som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till *obehörigt röjande* av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats). I sådant fall bör den obehöriga myndigheten snarast ta kontakt med den behöriga myndigheten som i egenskap av personuppgiftsansvarig bör ta ställning till om incidenten ska anmälas till Datainspektionen eller inte.

Folkhälsomyndigheten föreslås som behörig myndighet, med ansvar för att inrätta externa rapporteringskanaler för att ta emot rapporter om överträdelser inom visseblåsdirektivets tillämpningsområde. Folkhälsomyndigheten anser därför att

det är angeläget att det förtydligas om artikel 33 dataskyddsförordningen anses tillämplig i detta fall eller inte.

10.5.14 Gallring av personuppgifter

Folkhälsomyndigheten anser att följande mening i betänkandet kan ge upphov till oklarheter: *Myndigheters arkiv omfattas av offentlighetsprincipen enligt bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och svenska myndigheter är enligt arkivlagen skyldiga att bevara sina allmänna handlingar.*

Myndigheters arkiv ska enligt arkivlagen bevaras, hållas ordnade och vårdas *så att bevarandemålen uppfylls*. Begreppet vårda innefattar att verkställa föreskriven gallring. Folkhälsomyndigheten anser därför att detta behöver förtydligas.

11.6 Dokumentation av rapportering ska gallras

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget att skriftliga rapporter och dokumentation ska gallras när uppgifterna i rapporterna eller dokumentationen inte längre är nödvändiga, dock senast två år efter det att ett uppföljningsärende har avslutats. Det är inte tydligt vilka gallringsfrister som avses när det föreskrivs en gallringsfrist på två år eller en vid inaktualitet (när handlingarna inte längre behövs i verksamheten). En enhetlig gallringsfrist är önskvärd. Myndigheten befarar även att utredningens formulering angående *rapportering som inte kan antas komma till framtida användning*, och som då ska kunna gallras när detta står klart, kan resultera i en icke rättssäker ärendehantering.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Anders Tegnell. I den slutliga handläggningen har biträdande chefsjuristen Bo Granath deltagit. Juristen Camilla Larsson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Camilla Larsson